

Sag C-280/00

Altmark Trans GmbH og Regierungspräsidium Magdeburg mod Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet
af Bundesverwaltungsgericht (Tyskland))

»Forordning (EØF) nr. 1191/69 — rutetransport i byer, forstæder og regioner —
offentlige tilskud — statsstøttebegrebet — kompensation, der er et vederlag for
opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat P. Léger fremsat den 19. marts 2002 I - 7751

Forslag til afgørelse fra generaladvokat P. Léger fremsat den 14. januar
2003 I - 7788

Domstolens dom af 24. juli 2003 I - 7810

Sammendrag af dom

1. *Transport — medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser — forordning nr. 1191/69 — mulighed for undtagelse for virksomheder, der driver rutetransport i byer, forstæder eller regioner — rækkevidden af denne mulighed for medlemsstaterne — forpligtelse til klart at afgrænse, hvorledes denne mulighed er blevet anvendt — overholdelse af retssikkerhedsprincippet (Rådets forordning nr. 1191/69, art. 1, stk. 1, andet afsnit)*
2. *Statsstøtte — påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater — konkurrencebegrænsning — Kommissionens udelukkelse af transportsektoren fra den såkaldte de minimis-regel (EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF); Kommissionens forordning nr. 69/2001; Kommissionens meddelelse 96/C 68/06)*
3. *Statsstøtte — begreb — foranstaltninger med henblik på at kompensere for udgifterne i forbindelse med de forpligtelser til offentlig tjeneste, som en virksomhed har påtaget sig — ikke omfattet — betingelser — forpligtelser til offentlig tjeneste skal være klart definerede — fastlæggelse af de kriterier, der er grundlaget for beregningen af kompensationen, på en objektiv og gennemsigtig måde — kompensationen begrænset til udgifterne — hvis udvælgelsen af virksomheden ikke sker ved en procedure for tildeling af offentlige kontrakter, fastlægges kompensationen på grundlag af en analyse af omkostningerne for en gennemsnitsvirksomhed inden for den pågældende sektor (EF-traktaten, art. 92, stk. 1 (efter ændring nu art. 87, stk. 1, EF))*
4. *Transport — transportstøtte — anvendelse af traktatens artikel 77 (nu artikel 73 EF) — begrænsning til tilfælde, som omhandles i den afledte fællesskabsret (EF-traktaten, art. 77 (nu art. 73 EF); Rådets forordning nr. 1191/69 og nr. 1107/70)*

1. Forordning nr. 1191/69 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transporter med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje og særligt artikel 1, stk. 1, andet afsnit, skal fortolkes således, at den giver en medlemsstat mulighed for at undlade at anvende forordningen på virksomhed med rutetransport i byer, forstæder eller regioner, der nødvendigvis er afhængig af offentlige tilskud, og begrænse anvendelsen af forordningen til tilfælde, hvor en tilstrækkelig trans-

portbetjening ellers ikke er mulig, dog under forudsætning af at retssikkerhedsprincippet er behørigt overholdt, hvilket forudsætter, at den nationale lovgiver klart afgrænser, hvorledes denne mulighed for undtagelse er blevet anvendt, således at det kan fastslås, i hvilke situationer undtagelsen finder anvendelse, og i hvilke situationer forordningen finder anvendelse.

(jf. præmis 58, 64 og domskonkl. 1)

2. Den betingelse for anvendelse af traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF), i henhold til hvilken støtten skal kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, afhænger ikke af, om de leverede transportydelser er lokale eller regionale, eller af størrelsen af det omhandlede aktivitetsområde.

temodtagende virksomhed er af beskeden størrelse, udelukker således ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket.

(jf. præmis 77 og 78, 80-82 samt domskonkl. 2)

Det er således på ingen måde udelukket, at et offentligt tilskud til en virksomhed, som alene leverer lokale eller regionale transportydelser, og som ikke leverer transportydelser uden for den oprindelige medlemsstat, ikke desto mindre kan have indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne, for når en medlemsstat yder et offentligt tilskud til en virksomhed, kan den pågældende virksomheds stilling inden for levering af transportydelser derved blive opretholdt eller styrket med den konsekvens, at chancerne for de virksomheder, der er etableret i de øvrige medlemsstater, for at levere transportydelser på denne medlemsstats marked herved bliver formindskede. Kommissionens meddelelse om de minimisstøtteordninger omfatter endvidere ikke transport, som det fremgår af meddelelsens fjerde afsnit. Forordning nr. 69/2001 om anvendelse af EF-traktatens artikel 87 og 88 på de minimisstøtte finder heller ikke anvendelse på denne sektor ifølge tredje betragtning til forordningen og artikel 1, litra a). Endelig findes der ikke en grænseværdi eller en procentsats, hvorunder samhandelen mellem medlemsstaterne ikke vil blive påvirket. Den omstændighed, at en støtte er forholdt ubetydelig, eller at den støt-

3. For så vidt som en statslig foranstaltning må betragtes som en kompensation, der er et vederlag for de af de begunstigede virksomheder leverede ydelser til opfyldelse af forpligtelser til offentlig tjeneste, således at disse virksomheder reelt ikke har en økonomisk fordel, og denne foranstaltning således ikke har den virkning at sætte disse virksomheder i en konkurrencemæssigt fordelagtig stilling i forhold til de virksomheder, der konkurrerer med dem, falder en sådan støtte ikke ind under traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF).

For at en sådan kompensation i det enkelte tilfælde kan falde uden for begrebet statsstøtte, skal en række betingelser imidlertid være opfyldt. For det første skal den pågældende virksomhed faktisk være pålagt at opfylde forpligtelser til offentlig tjeneste, og disse forpligtelser skal være klart definerede. For det andet skal de kriterier, der er grundlaget for beregningen af kompensationen, være fastlagt på forhånd på en objektiv og gennemsigtig måde for at undgå, at kompensationen

indebærer en økonomisk fordel, der kan begunstige den pågældende virksomhed i forhold til de konkurrerende virksomheder. Kompensationen må for det tredje ikke overstige, hvad der er nødvendigt for helt eller delvis at dække de udgifter, der er afholdt ved opfyldelsen af forpligtelserne til offentlig tjeneste, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne. Overholdelsen af denne betingelse er ufravigelig med henblik på at sikre, at den begunstigede virksomhed ikke opnår en fordel, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at styrke virksomhedens konkurrencemæssige stilling. Når udvælgelsen af den virksomhed, der skal overdrages en forpligtelse til offentlig tjeneste, i et konkret tilfælde ikke gennemføres inden for rammerne af en procedure for tildeling af offentlige kontrakter, som giver mulighed for at udvælge den ansøger, der kan levere de pågældende ydelser til de laveste omkostninger for samfundet, skal størrelsen af den nødvendige kompensation for det fjerde fastlægges på grundlag af en analyse af de omkostninger, som en gennemsnitsvirksomhed, der er veldrevet og tilstrækkeligt udstyret med transportmidler til at kunne opfylde de stillede krav til den offentlige tjeneste, ville have ved at opfylde forpligtelserne, idet der skal tages hensyn til de hermed forbundne indtægter og til en rimelig fortjeneste ved opfyldelsen af forpligtelserne.

4. Efter vedtagelsen af forordning nr. 1107/70 om støtte, som ydes inden for sektoren for transport med jernbaner, ad landeveje og sejlbare vandveje, er medlemsstaterne ikke længere berettigede til at påberåbe sig traktatens artikel 77 (nu artikel 73 EF), som bestemmer, at støtteforanstaltninger, som modsvarer behovet for en samordning af transportvæsenet, eller som udgør godtgørelse for visse forpligtelser, der har sammenhæng med begrebet offentlig tjenesteydelse, er forenelige med traktaten, uden for de tilfælde, som omhandles i den afledte fælleskabsret.

I de tilfælde, hvor forordning nr. 1191/69 om medlemsstaternes fremgangsmåde med hensyn til de med begrebet offentlig tjeneste forbundne forpligtelser inden for sektoren for transport med jernbane, ad landeveje og sejlbare vandveje ikke finder anvendelse, og hvor de omhandlede tilskud er omfattet af traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF), fastsætter forordning nr. 1107/70 således udtømmende de betingelser, hvorunder medlemsstaternes myndigheder kan tildele støtte i henhold til traktatens artikel 77.

(jf. præmis 87-93 samt domskonkl. 2)

(jf. præmis 101, 107 og 108)